

Met de hele straat op de uitkijk

Overal in Nederland verenigen buurtbewoners zich in Whatsappgroepen om de boel in de gaten te houden. Nederland telt intussen duizenden van zulke digitale buurtwachten. Hoe werkt het en worden wijken er veiliger van?

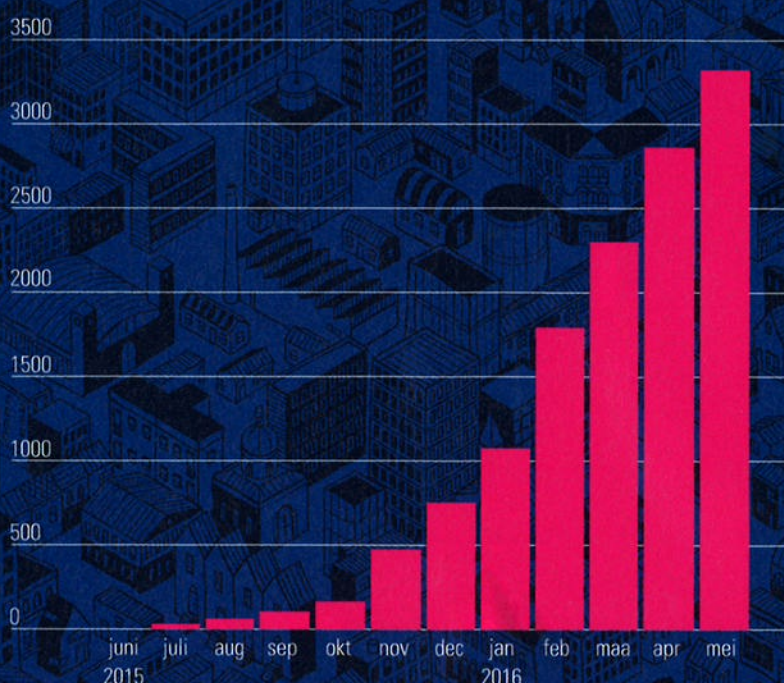
TEKST GONNIE OUSSOREN ILLUSTRATIE AKIMOTO

Kat verdwenen, fiets gestolen, oppas gevraagd; zulke berichten horen niet thuis in een WhatsAppgroep buurtpreventie. 'Je moet alleen iets melden als je nog iets verdachts ziet, want dan kunnen de buurt en de politie actie ondernemen', zegt Hielke Bethlehem (53), die in Ede-West betrokken was bij de oprichting van WhatsAppgroepen. Ede-West was een van de eerste wijken in Nederland met een digitale buurtwacht.

Ede-Rietkampen was de allereerste. In 2012 werd daar zoveel ingebroken, dat het werk van de wijkagenten vrijwel geheel bestond uit het opnemen van aangiftes. Op hun voorstel gingen bewoners elkaar via WhatsApp waarschuwen voor onraad. Het jaar erna nam het aantal inbraken af met bijna 40 procent. Snel daarop vond het initiatief navolging in andere Edese wijken.

Bethlehem reageerde op een oproep van de wijkagenten en werd coördinator voor Ede-West. Op basis van de ervaringen van de politie in Ede-Rietkampen, bedachten de wijkagenten en Bethlehem samen regels om WhatsAppgroepen te laten functioneren. 'Dus geen berichten over buurtbarbecues of kaartavondjes. Dan verslapt de aandacht en haken mensen op den duur af.' Hun zogenoemde SAAR-methode (zie kadertekst) wordt door veel WhatsAppgroepen overgenomen. SAAR staat voor

Samen op de uitkijk

Aantal WhatsAppgroepen geregistreerd bij wabp.nl

Bron: WhatsApp Buurtpreventie

Buurtpreventie via WhatsApp in Harskamp (gemeente Ede)

'Het belangrijkste doel van de groepsapp is inbraken voorkomen'

De SAAR-methode

Signaleer een verdachte situatie: er klimt bijvoorbeeld iemand bij de burens over de schutting.

Alarmeer de politie via 112. Maar alleen als er nog een verdachte in beeld is. De politie houdt contact met de melder.

App. Deel observatie, eventueel met een foto of filmpje. Meld dat 112 is gebeld, om te voorkomen dat meer deelnemers vallen.

Reageer, als dat veilig lijkt te kunnen, door de persoon in kwestie aan te spreken.

signaleren van de verdachte, Alarmeren de politie via 112, Appen met de overige buurtbewoners en vervolgens reageren, door de persoon die zich verdacht gedraagt aan te spreken. Natuurlijk loop je dan de kans dat die de mensen neemt. 'Misschien', zegt Bethlehem, 'maar het belangrijkste doel van de groepsapp is inbraken voorkomen.' En misschien houdt de politie hem dan een

paar straten verderop aan. 'Omdat alle deelnemers in de groepsapp hem zullen proberen te volgen.' De beheerders van alle digitale buurtwachten in Ede zitten samen ook in een aparte groepsapp. Zo kunnen berichten met meerdere wijken worden gedeeld.

In alle wijken van de stad zijn intussen WhatsAppgroepen actief met in totaal zo'n drieduizend deelnemers. Ook in de meeste omliggende dorpen van de gemeente Ede hebben buurtbewoners zich digitaal verenigd. Het aantal woninginbraken in de gemeente nam in 2014 met 45 procent af in vergelijking met het jaar ervoor. Vorig jaar registreerde de politie wederom een daling van 15 procent. Bethlehem: 'In sommige wijken is het zo rustig dat groepsleden zich opnieuw aanmelden omdat ze denken dat ze eruit zijn gegooid.'

Waterbedeffect blijft uit

Het voorbeeld van Ede vond hier en daar al navolging, maar de landelijke groei zette pas goed in toen Tilburg University in oktober 2015 met de uitkomst kwam van een onderzoek naar het effect van dergelijke WhatsAppgroepen. De universiteit had het half jaar ervoor het aantal inbraken in 35 buurten in Tilburg geteld, voor en na de invoering van een digitale buurtwacht. Het totaal aantal inbraken daalde van 60 naar 30 per maand. Die daling is volgens onder-

Tips voor een WhatsAppgroep:

- Maak afspraken over bijvoorbeeld de minimumleeftijd van de deelnemers en welke straten deelnemen.
- Zorg voor een of meerdere beheerders van de groep. Zij onderhouden contact met de wijkagent en eventueel andere groepen in de buurt.
- De WhatsAppgroep is een burgerinitiatief. De politie komt pas in actie na een melding bij 112.
- Hanteer de SAAR-methode.
- Gebruik een afwijkend meldingsgeluid voor de app.
- Gebruik de WhatsAppgroep alleen voor verdachte situaties en niet voor andere buurtberichten. Anders wordt de attentiewaarde minder.
- Bent u melder van een 112-bericht? Deel dan de informatie die u van de politie krijgt met de groep, zodat iedereen betrokken blijft.

zoeksleider en 'misdaadeconoom' Ben Vollaard het gevolg van een combinatie van factoren. 'Waarschuwingstickers en -borden in de wijk die erop wijzen dat er een groep actief is (verkrijgbaar via wabp.nl, Red.), hebben een preven-

‘Woninginbraken worden meestal gepleegd door gelegenheidsinbrekers’

tieve werking. En ik denk dat mensen ook echt alerter zijn als ze meedoen aan een WhatsAppgroep.’

Daarbij komt, denkt Vollaard, dat bewoners door de aandacht voor inbraken meer gaan letten op inbraakpreventie. Opvallend is dat het zogenoemde waterbedeffect in Tilburg uitbleef; inbrekers zochten hun heil niet in buurten zonder WhatsAppgroep. ‘Woninginbraken worden meestal gepleegd door gelegenheidsinbrekers die alleen in de eigen wijk toeslaan’, zegt Vollaard.

Inbrekers aangehouden

In Tilburg zijn dankzij WhatsAppgroepen zo’n tien inbrekers aangehouden. Ton Evers, oprichter van de eerste digitale buurtwacht in Tilburg, was betrokken bij zo’n actie. ‘Een jongen gedroeg zich nerveus bij een woning. De politie werd gealarmeerd en informatie over de knul inclusief een foto werd meteen met de groep gedeeld.’ De jongen vluchtte, maar de deelnemers van de groepsapp hielden elkaar op de hoogte van de route die hij aflegde. ‘Zo kon de 112-melder de politie vertellen wat de

Een WhatsAppgroep buurtpreventie beginnen

Wilt u lid worden van een bestaande groep of zelf een groep opstarten?

Ga naar de site van Whatsapp Buurtpreventie (wabp.nl). Hier vindt u een overzicht van bestaande groepen en tips en informatie om zelf een groep te beginnen.

laatste stand van zaken was. Hij gaf de laatste update uit de WhatsApp-groep door.’ Daardoor kon de politie de jongen op het station aanhouden. ‘Het effectief inzetten van die honderden extra ogen op straat verklaart volgens Vollaard het succes van de WhatsApp-groepen. ‘De politie kan niet permanent op elke straathoek staan. Je moet het van de bewoners hebben.’ In heel Tilburg, waar nu 90 groepen actief zijn, daalde het aantal woninginbraken vorig

'De politie kan niet permanent op elke straathoek staan'

jaar met bijna 40 procent ten opzichte van 2011.'

Op heterdaad

Landelijk daalde het aantal geregistreerde inbraken vorig jaar onder de 65 duizend, blijkt uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek. In 2012 was dat nog ruim 91 duizend. De politie schrijft deze daling niet uitsluitend toe aan de opkomst van de WhatsAppgroepen. 'Ook andere burgerinitiatieven (zie kader) en voorlichting door de politie dragen hieraan bij', zegt Sybren van der Velden, landelijk projectleider Woninginbraak bij de Nationale Politie. 'Wat we van oudsher wel weten, is dat van alle aanhoudingen van inbrekers op heterdaad, 80 procent dankzij meldingen van burgers gebeurt.'

Hoeveel digitale buurtwachten Nederland telt, is niet bekend, omdat registratie niet verplicht is. Maar op de site van WhatsApp Buurtpreventie (wabp.nl) hebben zich 3.301 groepen aangemeld, waarvan 21 vlak over de grens in België een oogje in het zeil houden. Stephanie Nap (37), zelf meerdere malen slachtoffer van een woninginbraak, begon wabp.nl vorig jaar om beginnende groepen te helpen. Op haar site houdt ze onder meer bij

waar al buurtwachten actief zijn, op een kaart, inclusief contactgegevens. 'Ik vind samenwerking tussen aangrenzende buurten belangrijk', zegt Nap.

Projectleider Woninginbraak Van der Velden adviseert groepen zich vooral ook aan te melden bij de gemeente en de wijkagent. Van der Velden is zelf beheerder van een digitale buurtwacht in zijn woonplaats en heeft geregeld contact met de wijkagent. 'WhatsApp

Buurtpreventie en de gemeente faciliteren de groepen en de politie wil graag ondersteunen.'

Verdachte situatie

Wordt de politie niet overstelpt met 112-meldingen van enthousiaste whatsappers? 'Nee, dat is niet het geval', zegt Van der Velden. Dankzij de SAAR-methode, vermoedt hij. 'Mensen weten dat ze alleen een melding mogen doen bij een verdachte situatie waarbij ze nog een persoon zien.'

Wat verdacht is, is overigens niet altijd even simpel vast te stellen. Van der Velden: 'Dat is altijd lastig. Iets wat afwijkt van het normale straatbeeld,' Gewoon afgaan op je onderbuikgevoel, adviseert Hielke Bethlehem. Garanties zijn er niet. Zo zag Bethlehem twee jongens meerdere keren door zijn straat lopen en bij huizen naar binnen kijken. Hij vertrouwde het niet, belde de politie en appte zijn groep. De jongens verdwenen uit zijn zicht, maar de politie wist hen toch te vinden en aan te spreken. Bleken het twee onschuldige jongens te zijn die een afspraak hadden met een meisje, maar haar huisnummer niet meer wisten. En dat konden ze met een WhatsApp-bericht bewijzen. ■

Andere digitale initiatieven voor een veilige buurt:

- **Burgernet** De politie vraagt deelnemers via een spraak- of sms-bericht om uit te kijken naar een persoon of voertuig. Wordt ingezet bij onder meer vermissingen en inbraken.
- **De BuurtApp en Nextdoor** Apps waarin, naast berichten over verdachte situaties, allerlei andere informatie gedeeld kan worden.
- **De Veilige Buurt App** Is vergelijkbaar met een WhatsAppgroep. Werkt ook met de SAAR-methode.
- **BurgerAlert** Vergelijkbaar met een WhatsAppgroep, maar met berichtenapp Telegram.